

Sehonnai

TOMMY ORANGE

21. SZÁZAD
KIADÓ

Budapest, 2019

Katerinek és Felixnek

Előszó

Ha sötét idők jönnek,
Lesz még éneklés?
Igen, lesz még éneklés,
Mert sötét idők jönnek.

BERTOLD BRECHT

Indiánfej

Volt egy indiánfej, egy indián feje, egy fejdísz viselő, hosszú hajú indián fejének rajza, melyet ismeretlen művész készített 1939-ben, és amelyet az amerikai tévékben mutatnak műsorzárás után egészen az 1970-es évek végéig. Úgy nevezték: indiánfej monoszκόp. Ha bekapcsolva hagyta a tévét, hallottál egy hangot 440 hertzen – amihez a hangszereket hangolják –, és láttad azt az indiánfejet, amit olyan körök vettek körül, mint a fegyverek célkeresztje. A képer-

nyő közepén volt egy olyasmi, mint a céltábla közepe, koordinátaszzerű számokkal. Az indiánfej e fölött volt, mintha csak elég lenne kicsit felemelni a fejed, és a célpont máris a célkeresztbe kerül. Ez csak egy beállítóábra volt.

1621-ben egy sikeres földvásárlás után a telepesek ünnepi lakomára hívták Massasoitot, a vampoanogok főnökét. Massasoit kilencven emberével jelent meg. Ezért tartunk még ma is egy nagy közös étkezést novemberben. Nemzetként ezt ünnepeljük. Csakhogy az nem hálaadási lakoma volt, hanem földvásárlási lakoma. Két évre rá sor került egy másik, hasonló lakomára, ami az örök barátságot volt hivatott jelképezni. Aznap éjjel kétszáz indián esett össze holtan egy ismeretlen méregtől.

Mire Massasoit fia, Metacomet főnök lett, indiánok és zarándokok már nem lakomáztak együtt. Metacomet, akit Fülöp király néven is ismertek, kénytelen volt békeegyezményt aláírni és átadni az összes indián puskát. Három emberét felakasztották. A bátyját, Wamsuttát, mondjuk úgy, minden valószínűség szerint megmérgezték, miután a plymouthi bíróság három napra bezáratta. Mindez vezetett az első hivatalosan elismert indiánháborúhoz. Az első háborúhoz az indiánokkal. Fülöp király háborújához. Három évvel később a háború véget ért, és Metacomet szökésben volt. Benjamin Church fogta el, az első amerikai Rangerek kapitánya, egy John Alderman nevű indián segítségével. Metacometet lefejezték és feldarabolták. Felnégyelték. Teste négy darabját közeli fákhoz kötötték, hogy

a madarak hadd csipkedjenek belőle. Alderman megkapta Metacomet kézfejét, amit rummal megtöltött befőttés-üvegben tartott, évekig magával hurcolt és pénzért mutogatott. Metacomet fejét eladták Plymouth gyarmatnak harminc shillingért. Akkoriban annyi volt egy indiánfej árfolyama. A fejet karóra tűzve hordozták végig Plymouth utcáin, majd a következő huszonöt évben a Plymouth-erődben lehetett megtekinteni kiállítva.

1637-ben több száz píkót indián gyűlt össze az éves zöldkukorica-táncra. Telepesek vették körbe a falut, felgyújtották, és minden menekülő píkót lelőttek. Másnap, amit a kormányzó a hálaadás napjának nyilvánított, a Massachusetts-öbölbeli gyarmaton ünnepi lakomát rendeztek. Ilyen hálaadást tartottak mindenhol és minden alkalommal, amikor csak végrehajtották azt, amit „sikeres mészárlás”-nak kell neveznünk. Egy ilyen ünnepségen Manhattanben az emberek állítólag píkotindián-fejeket rugdostak az utcán, mintha focilabdák lennének.

Az első regény, amelyet öslakos amerikai írt, és amely egyben a Kaliforniában írt első regény, 1854-ben született egy John Rollin Ridge nevű csiroki indián tollából. *A Joaquín Murieta élete és kalandjai* egy állítólag valóban élt, ugyanilyen nevű mexikói bandita életén alapult, akit Texas Rangerek öltek meg 1853-ban. Bizonyítandó, hogy megölték Murietát, és így megkapják a fejére kitűzött 5000

dollár jutalmat, levágták az említett fejet. Egy whiskyvel megtöltött befőttesüvegbe tették. A bandita cimborájának, Háromujjú Jacknek a kezét is levágták. A Rangerek bejárták Kaliforniát Murieta fejével meg Jack kezével, és egy dollárt kértek a műélvezetért.

Az indiánfej az üvegben, az indiánfej karón olyan volt, akár a felvont lobogó, amely messzire ellátszik. Ugyanígy sugározták az indiánfej-monoszkópot az alvó amerikaiaknak, miközben a nappalinkból vitorlát bontottunk a kékeszölden izzó rádióhullámokon az Újvilág partjaira, képernyőire.

Guruló fej

Van egy régi csejentörténet egy guruló fejről. Azt mesélték, hogy volt egy család, akik elköltöztek a táborukból egy tó mellé: férj, feleség, lány, fiú. Reggel, miután a férj befejezte a táncot, kifésülte a felesége haját és vörösre festette az arcát, aztán elment vadászni. Amikor hazaért, a felesége arcát tisztán találta. Miután ez megtörtént párszor, úgy döntött, hogy elrejtőzik és meglesi a feleségét, mit csinál, amíg ő nincs itthon. A tóban találta a feleségét egy vízi szörnyel, egy kígyószerű micsodával, ami szorosan átölelte az asszonyt. A férfi szétszabdalta a szörnyet és megölte a feleségét. A húst hazavitte a fiának és a lányának. Azoknak feltűnt a hús íze. A fiú, aki még szopott, azt mondta:

Anyámnak pont ilyen az íze. A nővére mondta neki, hogy ez csak szarvashús. Miközben ettek, egy fej gurult oda. Elszaladtak, ám a fej követte őket. A lánynak eszébe jutott, hogy ahol játszani szoktak, ott sűrű a csipkebokor, és a szavaival életre keltette maguk mögött a töviseket. A fej azonban áttört a bokrokon, és ment utánuk. Akkor a lánynak eszébe jutott egy hely, ahol kövek voltak felhalmozva. A kövek meg is jelentek, amikor beszélt róluk, de azok sem állították meg a fejet, úgyhogy a lány éles vonalat húzott a porba, amiből mély szakadék lett, amin a fej nem tudott átjutni. Csakhogy egy hosszú zivatar után a szakadék megtelt vízzel. A fej átkelt a vízen, és amikor a másik oldalra ért, megfordult, és felitta az összes vizet. A guruló fej összezavarodott, berúgott. Még többet akart. Bármiből, csak többet. Mindenből, de többet. És csak gurult tovább.

Ahogy haladunk előre, egyvalamit tartsunk észben, mégpedig, hogy soha senki nem gurított le emberfejeket templomlépcsőn. Ezt Mel Gibson találta ki. A kép mégis ott él a fejünkben, legalábbis bennünk, akik láttuk a filmet: templomlépcsőn leguruló fejek egy olyan világban, amely az igazi indián világot hivatott ábrázolni az 1500-as évek Mexikójában. Még mielőtt a mexikóiak valóban mexikóiak lettek. Mielőtt eljöttek a spanyolok.

Bennünket mindig csak mások definiálnak, és örökké csak rágalmaznak, noha az interneten könnyen utána lehet nézni a valóságos történelmi tényeknek és népcsoportunk jelenlegi állapotának. Ott van a szomorú, legyőzött indián

sziluettje és a templomlépcsőn guruló fejek képe, ott van a fejünkben, hogy Kevin Costner megment bennünket, John Wayne hatlövetűvel mészárol bennünket, egy Vasszemű Cody nevű olasz játszik bennünket a filmekben. Ott van a gyászoló, könnyes indián a reklámokban (szintén Vasszemű Cody), meg a szardobáló, buggyant indián, aki megmenti Jack Nicholson, a *Száll a kakukk fészkére* elbeszélője, hangja. Vannak logóink és kabaláink. Egy indián fényképének másolt másolata egy tankönyvben. Az indiánokat Kanada tetejétől, Alaszka tetejétől egészen Dél-Amerika csücskéig eltüntették, aztán tollas jelképpé redukálták. A fejünk díszít zászlókat, mezeket és fémpénzeket. A mi fejünk volt az első pennyn, az „indiáncenten”, aztán a bölényes ötcentesen, még mielőtt népként szavazhattunk volna – persze már mindegyik eltűnt, mint az igazság, hogy mi alkotta a történelmünket világszerte, vagy mint a mészárláskor kiontott tömérdek vér.

A mészárlás mint első

Néhányan mészárlásról szóló történeteken nőttünk fel. Hogy mi történt a népünkkel nem is olyan rég. Hogyan lábaltunk ki belőle. Hallottuk, hogy Sand Creeknél tarackkal kaszáltak le bennünket. John Chivington ezredes vezetése alatt önkéntesmilícia jött leölni bennünket, akik főleg nők, gyerekek és idősek voltunk. A férfiak vadászni mentek. Mondták, hogy húzzuk fel az amerikai zászlót. Felhúztuk azt is, meg egy fehér zászlót is. Megadjuk magunkat,

integetett a fehér zászló. Ott álltunk a két zászló alatt, azok meg ránk rontottak. És nem is pusztán megöltek, de szétcincáltak. Megcsonkítottak. Eltörték az ujjunkat a gyűrűnkért, levágták a fülünket az ezüstkarikáért, megskalpoltak a hajunkért. Fák üregébe bújtunk, eltemettük magunkat a homokba a folyóparton. Az a homok vöröslött a vértől. Kitépték a meg nem született babákat a pocakból, elvették azt, ami lenni akartunk, a gyerekeinket, még mielőtt gyerekek lehettek volna, a babákat, mielőtt babák lehettek volna, kitépték őket a méhünkéből. Csecsemők puha fejét fának csapták. Aztán elvették a testrészeinket trófeának, és színpadon mutogatták Denver belvárosában. Chivington ezredes a levágott testrészeinkkel táncolt, nők szeméremszőrével táncolt részen, és a körülötte összeverődött tömeg még nála is rosszabb volt, amiért ujjongott és vele nevetett. Ünnepeltek.

Kemény, gyors

Az, hogy nagyvárosokba vittek bennünket, az utolsó, szükséges lépés volt ahhoz, hogy asszimiláljanak, elnyeljenek, kiradírozzanak bennünket: egy ötszáz éves népiertó hadjárat lezárása. Csakhogy a város megújított bennünket, mi pedig a magunkévá tettük a várost. Nem veszünk el a magas épületek tengerében, a névtelen tömegek áradatában, a forgalom szakadatlan zajában. Megtaláltuk egymást, indiánközpontokat alapítottunk, ahol megmutattuk a családunkat és a szertartásainkat, a táncainkat, a dalainkat,

a gyöngysorainkat. Lakásokat vettünk vagy béreltünk, az utcán aludtunk, felüljárók alatt; iskolába jártunk, beálltunk a hadseregbe, indiánbárokba jártunk a Fruitvale negyedben Oaklandben és a Mission kerületben San Franciscóban. Vasúti tehervagonból álló falvakban éltünk Richmondban. Csináltunk műalkotásokat, csináltunk gyereket, lehetőséget teremtettünk arra, hogy a népünk ide-oda járhasson a rezervátum és a város között. Nem meghalni költöztünk a városokba. A járdák meg az utcák, a beton: elnyelte a fáradságunkat. Az üveg, fém, gumi és drót, a sebesség, a robogó tömegek: a város befogadott bennünket. Akkor még nem voltunk urbánus indiánok. A folyamat az Indiánkitelepítési határozat része volt, ami az „Indiánmegszüntetési politika” részét képezte, ami pedig pontosan az volt és az ma is, aminek hangzik. Úgy nézzenek ki és úgy viselkedjenek, mint mi. Legyenek olyanok, mint mi. És így tűnjenek el. De nem csak erről volt szó. Sokan önként jöttünk, újrakezdeni, pénzt keresni vagy új élményekért. Néhányan azért jöttünk a nagyvárosba, hogy meneküljünk a rezervátumból. Miután a második világháborúban harcoltunk, maradtunk a városban. Vietnam után is. Maradtunk, mert a város zaja olyan, akár a háború zaja, és a háborút nem hagyhatod ott, ha már egyszer benne voltál, csak kordában tarthatod – ami könnyebb, ha látod és hallod magad körül azt a gyors fémet, azt az állandó sortüzet, az utcákon és autópályákon golyókként száguldó autókat. A rezervátum csendje, az útszéli faluk, a vidéki közösségek; az a fajta csend csak még jobban kihangsúlyozza a lángoló agyad lármáját.

Ma már sokan urbánusok vagyunk. Ha nem azért, mert városban élünk, akkor azért, mert az interneten élünk. Megnyitott böngészőablakok felhőkarcolóiban. Régebben járdaindiánnak neveztek bennünket. Városiasodottnak, felszínesnek, inautentikusnak, kultúravesztett menekültnek, almának. Az alma kívül piros, de belül fehér. Pedig mi az vagyunk, amit az őseink csináltak. Ahogyan életben maradtak. Az emlékek vagyunk, amikre nem emlékszünk, amik bennünk élnek, amiket érzünk, amik énekre, tánkra és imára készítenek, az emlékek érzései váratlanul fellángolnak-kibomlanak az életünkben, ahogyan a takarón átüt egy olyan sebből származó vér, amit annak az embernek a golyója ütött, aki hátba lőtt bennünket a hajunkért, a fejünkért, a vérdíjért, vagy csak, hogy megszabaduljon tőlünk.

Amikor először támadtak ránk golyókkal, nem álltunk meg, pedig a golyók kétszer olyan gyorsak voltak, mint a sikolyunk, és akkor is mentünk tovább, amikor a forró és sebes golyók átszakították a bőrünket, szétzúzták a csontjainkat, a koponyánkat, átlukasztották a szívünket, mi csak mentünk tovább, még amikor láttuk is, hogy a golyóktól a testünk a magasba repül, mint megannyi zászló, mint az a sok zászló és épület, ami a magasba szökött, mindannak a helyébe, aminek előtte ismertük ezt a földet. A golyók előjelek voltak, szellemek egy kemény, gyors jövő álmából. A golyók továbbmentek, miután átfúródtak rajtunk, az eljövendő dolgok ígérete lettek, a sebesség és

a gyilkolás ígérete, a határok és épületek kemény, gyors vonalainak ígérete. Mindent elvettek, és olyan finom porrá őröltek, mint a puszkapor, diadalmas sortüzet lőttek a levegőbe, és az eltévedt golyók kiröppentek a rosszul megírt, feledésnek szánt történelmek semmijébe. Még ma is kósza golyók és következmények találják el a gyanútlan testünket.

Városiasodás

A városi indián a városban született nemzedék. Régóta vándorlunk, de a föld veled tart, akár az emlékezet. A városi indián a városhoz tartozik, a város pedig a földhöz. Itt minden úgy alakul, hogy idomul minden más élő és nem élő dologhoz a földön. Minden viszonyunkhoz. Akármilyen is a folyamat – kémiai, szintetikus, technológiai vagy egyéb –, ami révén bármi elnyeri a mostani formáját, a terméke attól még az élő föld terméke. Épületek, autópályák, autók: ezek talán nem a földhöz tartoznak? A Marsról hozták őket, a Holdról? Azért mások, mert feldolgozzák, gyártják vagy kezelik őket? Mi olyan mások vagyunk? Mi talán nem voltunk valaha teljesen más, *Homo sapiens*, egysejtű organizmus, úrpör, Nagy Bumm előtti azonosíthatatlan kvantumelmélet? A városok is úgy alakulnak ki, ahogyan a galaxisok. A városi indián otthon érzi magát egy belvárosi épület árnyékában. Jobban megismertük Oakland központjának látképét, mint bármelyik szent hegláncot, jobban a vörösfenyőerdőket Oakland dombjain, mint bármelyik sűrű vadont. Jobban ismerjük az autópálya hangját,

mint a folyókét, a vonat sípját, mint a farkasok vonítását, jobban ismerjük a benzin, az esős beton és az égett gumi szagát, mint a cédrusét, zsályáét vagy akár a navahó kenyérét – ami egyébként nem ősi népi éték, ahogyan eredetileg rezervátumok sem voltak, de semmi sem eredeti, minden valami másból jön, ami előtte semmi volt. Minden új és pusztulásra ítélt. Buszon, vonaton és autóban utazunk betonsíkságokon keresztül, felett és alatt. Az indiánlét lényege sosem az volt, hogy visszatérjünk a földhöz. A föld vagy ott van mindenhol, vagy nincs sehol.

I. RÉSZ

Visszamarad

Hogyan ne ismerném ma a holnapi arcodat, az arcot, amely már ott van, vagy most kovácsolódik az arc alatt, amit felém mutatsz, vagy a maszk alatt, amit viselsz, és amit majd csak akkor mutatsz meg nekem, amikor a legkevésbé számítok rá?

JAVIER MARÍAS

Tony Loneman

A DRÓMÁT ELŐSZÖR A TÜKÖRBEN LÁTTAM hatéves koromban. Korábban a mászóknán lógtunk a homokozóban, amikor Mario barátom azt kérdezte: – Mért ilyen az arcod?

Nem emlékszem, mit csináltam. A mai napig nem tudom. Emlékszem vérfoltokra a fémen, és fémízre a számban. Emlékszem, hogy Maxine nagyfi a vállamat rázza az igazgatói iroda előtt a folyosón, én meg a szememet lehunyva hallgatom azt a *psshh* hangot, amit mindig kiad, amikor magyarázkodni akarok, és nem kéne. Emlékszem, hogy olyan erősen rángatta a karomat, mint még sose, aztán emlékszem a néma autóútra hazáig.

Otthon, mielőtt bekapcsoltam a tévét, megpillantottam a képernyőn az arcom sötétes tükörképét. Akkor először láttam a saját arcomat úgy, ahogy mindenki más látta. Amikor megkérdeztem Maxine-t, azt mondta, hogy anyám

ivott, amikor benne voltam, azt mondta nagyon lassan, hogy magzati alkohol szindrómám van. Én csak annyit hallottam, hogy Dróma, aztán újra a kikapcsolt tévé előtt voltam, és azt bámultam. A képernyő széthúzta az arcomat. A Dróma. Megpróbáltam újra magamévá tenni az ott talált arcot, de nem tudtam.

A legtöbb embernek nem kell azon gondolkodnia, hogy mit jelent az arca, mint nekem. Ott az arcod a tükörben, a legtöbben már azt se tudják, hogy néz ki. Azt a részt a fejed elején sose látod, mint ahogy sose látod a saját szemgolyódat a saját szemgolyóddal, ahogy sose érzed a saját illatodat, de nekem más, én tudom, hogy néz ki az arcom. Tudom, hogy mit jelent. A szemhéjam lekonyul, mintha be lennék baszva, be lennék tépve, a szám megállandóan nyitva van. Az arcom minden része között túl nagy a hely – szem, orr, száj szét van húzva, mintha egy részeg csapta volna oda, miközben újabb italért nyúlt. Az emberek rám néznek, aztán félrenéznek, amikor látják, hogy látom, hogy néznek. Ez is a Dróma. Az erőm és az átkom. A Dróma az anyám és az, amiért ivott, az, ahogyan a történelem eltalál egy arcot, és mindaz, ahogyan idáig elértem, annak ellenére, hogy azóta szívát, amióta megláttam a tévéképernyőn, és úgy bámult vissza rám, akár egy kibaszott főgonosz egy filmben.

Most huszonegy vagyok, vagyis ihatok, ha akarok. De nem iszok. Úgy gondolom, jutott elég, amikor baba voltam anyám pocakjában. Már ott berúgtam, egy kibaszott részeg baba, még csak nem is baba, egy kibaszott ebihalizé, ami zsinórhoz kötve lebeg egy pocakban.

Azt mondták, hülye vagyok. Na, nem így, nem mondták így ki, de tulajdonképpen megbuktam az intelligenciateszten. A legalacsonyabb sáv. A legelső fok. Karen barátom azt mondta, sokféle intelligencia van. Ő a tanácsadóm, akihez még mindig hetente járok az Indiánközpontba – a Mariót érintő óvodai eset után kötelező voltam járni. Karen azt mondta, ne törődjek vele, mit mondanak az intelligenciámról. Azt mondta, hogy a MASZ-os emberek egy spektrumon helyezkednek el, széles intelligenciatartományba esnek, hogy az intelligenciateszt igazságtalan, és hogy nekem jók a megérzéseim és talpraesett vagyok, hogy okos vagyok abban, ami számít, persze ezt már én is tudtam, de azért jólesett, amikor mondta, mintha igazán nem tudtam volna addig, amíg így ki nem mondta.

Okos vagyok például abban, hogy tudom, mire gondolnak az emberek. Mire gondolnak, amikor azt mondják, másra gondolnak. A Dróma megtanított rá, hogy keresztülnézzek az emberek első arckifejezésén, és megtaláljam a másikat közvetlen mögöttem. Csak egy másodperccel kell tovább várni, mint normálisan, és elcsípheted, láthatod, mi jár igazán a fejükben. Tudom, amikor valaki át akar verni. Tudom Oaklandet fejből. Tudom, hogy milyen, amikor

valaki rám akar szállni, hogy mikor kell átmenni a túloldatra, hogy mikor néztek a földre és menjek tovább. Azt is tudom, hogyan lehet kiszűrni a beszarikat. Ez könnyű. Úgy lerí róluk, mintha táblát tartanának a kezükben, táblát azzal: *Gyere, kapj el*. Úgy néznek rám, mintha máris csináltam volna valami szarságot, úgyhogy ennyi erővel meg is csinálhatom azt a szarságot, amiért így néznek rám.

Maxine azt mondta, orvosságosember vagyok. Azt mondta, a magamfajta ritkák, jobb is, ha másként nézünk ki, hogy az emberek egyből lássák, hogy mások vagyunk. Hogy tiszteljék ezt. De én sose kaptam tiszteletet senkitől, csak Maxine-től. Azt mondja, hogy csejének vagyunk. Hogy az indiánok réges-rég a földhöz tartoznak. Hogy ez az egész valaha a miénk volt. Ez az egész. Kurva élet. Akkor biztos nem voltak elég furmányosak. Hagyták, hogy a fehér ember idejöjjön, és elvegye tőlük. Az a gáz, hogy azok az indiánok valószínűleg tudták, csak nem tehettek semmit se. Nem voltak puskaik. Plusz ott voltak a betegségek. Ezt Maxine mondta. A fehére emberek a mocskukkal és betegségeikkel öltek meg bennünket, elhajtottak a földünkről, elhajtottak valami szar földre, amin szart se lehet termesztetni. Rühellném, ha engem elhajtának Oaklandből, mert már nagyon jól ismerem, tudom fejből a nyugati résztől a keleti részig, de még a külső keleti részt is, ismerem bringán, buszon vagy gyorsvasúton. Nekem ez az otthonom. Sehol máshol nem bírnám ki.

A bringámmal néha bejárom egész Oaklandet, csak hogy lássam a várost, az embereket, a sok különféle környéket. Fejhallgató a fejem, MF Doomot hallgatom, és egész nap tudnék tekerni. Az MF a Metal Face, vagyis metálpofa rövidítése. Ő a kedvenc rapperem. Doom fémmaszkot visel és főgonosznak nevezi magát. Doom előtt csak azt ismertem, amit a rádióban játszottak. Azán valaki otthagya az iPodját az előttem lévő ülésen a buszon. Nem volt rajta más zene, csak Doom. Egyből megszerettem, amikor meghallottam azt a sort, hogy „Lyukas zokni a lelked, rossz is neked meg jó is neked”. Azt tetszett meg benne, hogy egyből megértettem mindkét jelentését. Azt jelentette, hogy a lyuk nemcsak tönkreteszi a zoknit, de egyéniséget is ad neki, és ugyanígy a lélek is attól egyéni, hogy elnyűtt, megviselt. Apróság volt, de úgy éreztem tőle, hogy nem vagyok hülye. Nem vagyok lassú. Nem tartozom a legalacsonyabb sávba. És segített, mert nekem az én lyukas zoknim a Dróma, és a Dróma határozza meg a lelkemet.

Anyám börtönben van. Néha beszélünk telefonon, de mindig mond valami szarságot, amitől azt kívánom, bárcsak ne hívtam volna. Azt mondta, hogy apám Új-Mexikóban van. Hogy apám azt se tudja, hogy én vagyok.

– Akkor mondd meg annak a faszkalapnak, hogy vagyok – mondtam neki.

– Nem ilyen egyszerű ez, Tony – mondta.

– Ne nevezz egyszerűnek, a kurva életbe. Te csináltad ezt velem, bazmeg.

Néha előnt a méreg. Néha ez történik az intelligenciámmal. Akárhányszor vett ki Maxine egy iskolából, ahol felüggesztettek verekedésért, mindig ugyanaz történt. Elönt a méreg, és akkor nem tudok semmiről. Az arcom forró és kemény lesz, mintha fémből lenne, aztán lemegy a roló. Nagydarab vagyok. És erős. Maxine szerint túl erős. Énszerintem meg azért kaptam ezt a nagy testet, hogy ez segítsen, ha már az arcom olyan ronda. Ez a szörnyeteg kinézetem előnye. A Drómáé. És amikor kihúzom magamat, amikor igazán kurvára kihúzom magamat, akkor senki nem mer baszakodni velem. Mindenki elfut, mintha kísértetet láttak volna. Talán kísértet is vagyok. Talán Maxine se tudja, hogy ki vagyok. Talán a gyógyító ellentéte vagyok. Talán egy szép nap majd csinállok valamit, és akkor mindenki hall rólam. Talán akkor kelek majd életre. Talán akkor végre rám bírnak majd nézni, mert kénytelenek lesznek.

Mindenki azt hiszi majd, hogy a pénz miatt. De ki a fasz ne akarna pénzt? Az számít, hogy mért akarod a pénzt, hogyan szerzed meg, és aztán mit csinálsz vele. A pénz soha senkivel nem csinált szart se. Az emberek csinálnak. Tizenhárom éves korom óta árulok füvet. Megismerkedtem pár sráccal az utcából, mert állandóan kinn lógtam. Biztos azt hitték, hogy már árulok, merthogy állandóan a sarkon lógtam, meg minden. Persze lehet, hogy nem. Ha azt hitték volna, hogy árulok, megruháznak. Biztos megsajnáltak. Szar ruha, szar pofa. Az árulásból befolyt pénzt főleg Maxine-nek adom. Próbálok segíteni neki, ahogyan csak

tudok, mert megengedi, hogy a házában lakjak Oakland nyugati részén, a Tizennegyedik utca végén, amit még annak idején vett, amikor nővérként dolgozott San Franciscóban. Most neki kellene nővér, de nem engedheti meg magának, még azzal a pénzzel se, amit a társadalombiztosítástól kap. Szüksége van rám, hogy megcsináljak neki mindent. Boltba megyek. Elbuszozok vele a gyógyszerekért. Még a lépcsőn is lekísérem. El se tudom hinni, hogy a csont annyira megöregszik, hogy csak úgy eltörik, szilánkokra törik a testedben, akár az üveg. Amikor eltörte a csípőjét, elkezdtem még többet segíteni neki.

Maxine felolvastat velem, mielőtt elalszik. Ezt nem szeretem, mert lassan olvasok. A betűk néha úgy mozognak előttem, mint a bogarak. Amikor rájuk jön, csak úgy helyet cserélnek. Néha viszont nem mozognak. Amikor ilyen nyugodtak, akkor is kivárom, hogy tényleg nem mozdulnak-e meg, úgyhogy aztán tovább tart ezeket elolvasni, mint amiket helyre rakok, amikor összekutyulódnak. Maxine indián dolgokat olvastat velem, amiket nem mindig értek. De azért szeretem, mert amikor viszont értem, akkor ott értem belül, ahol fáj, de jó érzés, hogy legalább érzed, mert az olvasás előtt nem érezted, és már nem érzed magad annyira egyedül, és ezután már nem fog fájni annyira. Egyszer az *elsőprő* szót használta, amikor befejeztem egy részt a kedvenc írójától, Louise Erdrichtől. Olyasmiről szólt, hogy az élet megtöri az embert. Hogy ezért vagyunk itt, hogy ülünk le egy almafa mellé, és hallgassuk, hogy körülöttünk potyognak és halmozódnak az almák, pocsékba megy a sok édesség. Akkor nem értettem, mit jelent, és Maxine látta

rajtam. Mégse magyarázta el. De egy másik alkalommal elolvastuk a bekezdést, az egész könyvet, és megértettem.

Maxine mindig is úgy ismert, úgy olvasott bennem, mint senki más, mint én magam se, mintha én magam se tudnám, mit mutatok a világ felé, mintha lassan olvasnám a saját valóságomat amiatt, ahogyan a dolgok helyet cserélnek a szemem előtt, ahogyan az emberek rám néznek és bánnak velem, és mert olyan sokáig tart kitalálnom, hogy újra össze kell-e raknom mindent.

Úgy történt ez az egész, úgy kerültem ebbe a szarba, hogy egy italbolt parkolójában Oakland nyugati részén odajöttek hozzám ezek a férfíúk, de mintha nem félnének tőlem. Láttam rajtuk pedig, hogy félnek ott lenni, azon a környéken, abból láttam, ahogyan forgatták a fejüket, de tőlem nem féltek. Mintha azt hitték volna, hogy szart se csinállok majd, pont azért, ahogyan kinézek. Mintha túl lassú lennék szart is csinálni.

– Van nálad hó? – kérdezte a magas, amelyik Kangol sapkát viselt. Majdnem röhögtem. Olyan kibaszott fehér dolog a kokót *hónak* nevezni.

– Tudok szerezni – mondtam neki, pedig nem voltam benne biztos. – Gyere vissza ide egy hét múlva ugyanekkor. – Majd megkérdezem Carlost, gondoltam.

Carlos nagyon gázos alak. Felhívott aznap éjjel, amikor elvileg megszerezte volna, azzal, hogy nem sikerült, énnekem kell elmennem érte Octavióhoz.